

Ր Ա Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Ա ռ ա չ ա ր ա ն

Ր Ա Ժ Ի Ն Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱՐԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
XIV—XVIII ԳԱՐԵՐՈՒՄ

Դիմում առաջին.— Հայաստանի քաղաքական վիճակը և սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները
XIV—XV դարերում (տալիկյան Լ. Ս.)

1. Հայաստանը Զորանյանների և տիրապետության ժամանակաշրջանում	15
2. Հայաստանը Լանկ-Քամուրի արշավանքների շրջանում	23
3. Հայաստանը Կարա-Կոյունլու թուրքմենների տիրապետության տակ	32
4. Հայաստանը Աղ-Կոյունլու թուրքմենների տիրապետության տակ	47
5. Հայաստանի վարչակարգը և սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները XIV—XV դարերում	56

Դիմում երկրորդ.— Հայաստանի քաղաքական վիճակը սեֆյան Իրանի և օսմանյան Թուրքիայի
տիրապետության տակ (Հովհաննիսյան Ա. Գ.)

1. Հայաստանը XVI դարում ծավալված թուրք-իրանական պատերազմների ժամանակաշրջանում	81
2. Հայ ժողովրդի ազատագրական ձգտումները թուրք-իրանական պատե- րազմների ժամանակաշրջանում	88
3. Շահ Արքաաի արշավանքները և Հայաստանի քաղաքական վիճակը XVII դարի առաջին քառորդում	95
4. Նոր ընդհարումներ XVII դարի 20—30-ական թվականներին	102
5. Հայաստանի վիճակը 1639 թվականին կնքված թուրք-իրանական հաշ- տությունից հետո	107
6. Հայ-եկեղեցու քաղաքական-հասարակական դիրքերի ամրապնդումը ու վերանորոգչական ջանքերի պատմական նշանակությունը	116
7. Հայ ազատագրական շարժումը և նրա արևմտա-եվրոպական կապերը XVII դարի երկրորդ կեսում	122
8. Իսրայել Օրին և նրա ջանքերը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում	128

Դիմում երրորդ.— Հայ ազատագրական շարժումը իրանական տիրապետության և քուրդ զավ-
թիչների դեմ XVIII դարի առաջին կեսում

1. Հայ-ուսական քաղաքական կապերը և հայ-ազատագրական շարժման ուսական կողմնորոշման նախապատրաստումը XVII դարի երկրորդ կեսում (Հովհաննիսյան Ա. Գ.)	134
2. Հայաստանի ազատագրման հարցի շրջադարձը դեպի Ռուսաստան (Հով- հաննիսյան Ա. Գ.)	138
3. Պետրոս Մեծի իրանական արշավանքը և Անդրկովկասյան ժողովուրդների ազատագրական շարժումները (Հովհաննիսյան Ա. Գ.)	145
4. Հայկական սղնախների պայքարը իրանական տիրապետության դեմ և Գանձակի 1724 թվականի հայ-ադրբեջանական պայմանագիրը (Հովհան- նիսյան Ա. Գ.)	149

5. Ռուս-թուրքական պայմանագիրը և երևանի ու հայկական սղնախների հերոսամարտը թուրքական պինակալության դեմ (Հովհաննիսյան Ա. Գ.)	156
6. Աղատաղրական կոիվները Սյունիքում (Հովհաննիսյան Ա. Գ., Փափաղյան Հ. Դ.)	161
7. Թուրքական իշխանությունների վարչատնտեսական քաղաքականությունը Արևելյան Հայաստանում (Փափաղյան Հ. Դ.)	173
8. Իրանի հզորացումը նազիրկուլի խանի ժամանակ և հայ մեկիթությունների դիրքերի ամրապնդումը (Փափաղյան Հ. Դ.)	179

Գլուխ չորրորդ.—Ազատագրական շարժումները Հայաստանում XVIII դարի երկրորդ կեսին (Գրիգորյան Վ. Ռ.)

1. Արևելյան Հայաստանը XVIII դարի 50—70-ական թվականներին, էջմիածնի հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ	190
2. Հայ-աղատաղրական շարժման հնդկահայ կենտրոնը, Հովսեփ էմինի գործունեությունը	198
3. Աղատաղրական շարժումը Արևմտյան Հայաստանում	203
4. Մարդասի հայրենասիրական խմբակի գործունեությունը	206
5. Հայաստանի ազատագրման ծրագիրը 1768—1774 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ	215

Գլուխ հինգերորդ.—Հայ-ռուսական հարաբերությունները XVIII դարի 80—90-ական թվականներին (Գրիգորյան Վ. Ռ.)

1. Ցարական Ռուսաստանի արևելյան քաղաքականությունը և հայ գործիչների բանակցությունները ռուսական արքունիքի հետ	219
2. Հայ-ռուսական դաշնագրի նախագծերը	224
3. Ռուսական դիվանագիտությունը և հայկական պետության վերականգնման հարցը	228
4. Քաղաքական իրադարձությունները XVIII դարի վերջերին	231
5. Ռուսաստանի առաջխաղացումը	238

Գլուխ վեցերորդ.—Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Արևելյան Հայաստանում XVI—XVIII դարերում (Փափաղյան Հ. Դ.)

1. Արևելյան Հայաստանը Կալաշների տիրապետության տակ	247
2. Հայաբնակ նահանգներից ստացվող եկամուտների արտադրական և առևտրա-ֆինանսական աղբյուրները	253
3. Հողատիրություն և հողային հարաբերությունները	259
4. Հողօգտագործման եղանակներն ու հողագործ գյուղացիության սոցիալ-իրավական վիճակը	264
5. Հարկային սիստեմը և բնակչությունից դանձվող հարկերն ու տուրքերը XVI—XVIII դարերում	267

Գլուխ յոթերորդ.—Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Արևմտյան Հայաստանում XVI—XVIII դարերում (Զուլալյան Մ. Կ.)

1. Ծրկրի վարչական բաժանումը և հողատիրական սիստեմը	275
2. Հողօգտագործման և հողի վարձակալման ձևերն ու աշխատավոր գյուղացիության վիճակը	280
3. Հարկերն ու Քարկային սիստեմը Արևմտյան Հայաստանում	285
4. Քաղաքներն ու քաղաքային կյանքը և հայ վաճառականության դերը տնտեսության մեջ	288
5. Հայ համայնքների իրավական վիճակը Օսմանյան կայսրության մեջ	291

Ր Ա Ճ Ի Ն Ր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ XIV—XVIII ԴԱՐԵՐՈՒՄ

Իլուստացիան.—Մեծաձվոր արևելքի հայկական գաղթավայրերը 297

1. Կոստանդնուպոլսի և Զմյուռնիայի գաղթառայունները (Ղազարյան Շ. Մ.) 300
2. Ուրիայի գաղթառայունները (Թոփուզյան Շ. Խ.) 313
3. Լիդիայի գաղթառայունները (Թոփուզյան Շ. Խ.) 320

Իլուստացիան.—Նոր Զուղայի և Հեղկաստանի հայկական գաղթավայրերը

1. Նոր Զուղայի գաղթառայունները (Բայրուրյան Վ. Ա.) 324
2. Հեղկաստանի գաղթառայունները (Արրահամյան Ռ. Ա.) 337

Իլուստացիան.—Ուկրաինայի և Արևելյան Եվրոպայի հայկական գաղթավայրերը

1. Ղրիմի գաղթառայունները (Միքայելյան Վ. Ա.) 348
2. Ուկրաինայի և Լեհաստանի գաղթառայունները (Հովհաննիսյան Մ. Լ.) 359
3. Բուլղարիայի գաղթառայունները (Հովհաննյան Ս. Վ.) 379
4. Հուգարիայի և Տրանսիլվանիայի գաղթառայունները (Քուլանջյան Ս. Է.) 386
5. Մոլդովայի և Վալախիայի գաղթառայունները (Քուլանջյան Ս. Է.) 392

Իլուստացիան.—Ռուսաստանի հայկական գաղթավայրերը

1. Ռուսահայ գաղթավայրերի սկզբնավորումը (Բարխուդարյան Վ. Բ.) 403
2. Աստրախանի գաղթառայունները (Ոսկանյան Վ. Կ., Խաչատրյան Վ. Ա.) 405
3. Հարավային Ռուսաստանի և Հյուսիսային Կովկասի գաղթառայունների առաջացումը (Բարխուդարյան Վ. Բ.) 413
4. Մոսկվայի գաղթառայունները (Ոսկանյան Վ. Կ.) 421
5. Պետերբուրգի գաղթառայունները (Դիլյան Վ. Ա.) 428

Ր Ա Ճ Ի Ն Գ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՑԹՐԸ XIV—XVIII ԴԱՐԵՐՈՒՄ

1. Դպրոց և մանկավարժություն (Անթարյան Փ. Փ.) 437
2. Փիլիսոփայություն (Արևշատյան Ս. Ս.) 450
3. Գիտություն (Խաչիկյան Լ. Ս.) 470
4. Պատմագրություն (Դարբինյան Մ. Շ.) 491
5. Գրականություն (Մնացականյան Ա. Շ.) 510
6. Երաժշտություն (Քահանյան Ն. Կ.) 568
7. Կերպարվեստ (Աղարյան Լ. Ռ.) 577
8. Ճարտարապետություն (Հասրաթյան Մ. Մ.) 593
9. Տպագրություն (Իշխանյան Ռ. Ա.) 607

Կարևոր դեպքերի ժամանակագրություն 627
 Մատենագիտություն 635
 Ցանկեր 645
 Անձնանունների ցանկ 647
 Տեղանունների ցանկ 666

